

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Nya

Extra Posten.

Torsdagen den 30 Mars 1820.

(Insändt.)

Till Redacturen af Nya Extra
Posten.

M. H.

Sedan smaken nu åter tyckes blifvit vickt för dramatiska öfningar, och den afledne Frihets-Vännen — Gud fröjde själen! — så ljusligen ådagalagt, att på den Svenska National-Theatern, som väl snart lär upprättas, bara tider blir, inga andra stycken böra uppföras, än Svenska Originaler, har den förra omständigheten uppmuntrat mig, att söka befördra den sednare, och allt derföre har jag, vid lediga stunder, medan mina Disciplar sofva middag, sammanskrifvit ett Fastlagsspel öfver ett inhemskt ämne — dock utan att våga iakttaga en sådan historisk noggrannhet, som Hr Ling — och anhåller att, af detsamma, såsom prof få meddela 1:o Titeln, 2:o Förteckningen öfver Personerna och 3:o Sista Scenen. Skulle derefter den blifvande Direktion för den blifvande National-Theatern ästunda hela Pjesen, så vill jag den gerna meddela. Framhårdar etc.

Ridder Göran

eller

Trasenberg's Ändalykt.

Fastlags-Spel, som dock äfven efter Påsk kan trageras.

Personer:

Ridder Göran.

Anmärkarne: Pierii Döttrar eller Skator,
ad libitum.

Trasenberg.

Anmärkaren: en vingbruen Kråka.

Lindebergets Gnom.

En Ulf.

En Lind-gren, att huta åt Ulfven med.

Ataulf, som regnerar: en Dverg.

Publicum: en chimere.

Presten Johans Son: Ridder Görans Va-
pendragare.

Kurir: en Vindhund.

Beundrare. Skuggor. Polisbetjenter. Vakt.

Trasenberg inkommer, med bedröfvadt ansigte. Går några slag kring Theatern, pustar, stannar och säger:

Nej! hvad i verlden än händer och sker,
I Bardalek drar jag visst aldrig mer. —
Min qvickhet är lam, mina infall ä' borta,
Och min reputation har kommit till korta;
Så vor' jag ej redan en Trasenberg,
Jag nu skulle mig kalla en ömkelig dverg. —
Besitta Ridder Göran, hvad det var för
en karl!

Mot honom jag strider ej mer i min dar.
Medan jag vacklade, så stod han fast,
Och skjäl han än hade, då påhitt mig brast.

Och för hvarje gång han på näsan mig
knäppte
Af ångest en väldig — — — suck jag
släppte.

Derför, om jag aldrig varit en lurk,
Vid hans vagn än jag hängde som tjärburk.
Under striden förgäfves jag kallade på
Alla mina Patroner, utan hjälp att få.
Påfvecretz ifrån mig tog sin hand;
Ett rep böd mig Röblom för Riddarband;
Torrestadius, med Cantorsnäfvar, mig tog
om nacken

Och slängde mig utför Ammakarebacken.
Der Tralling för mig igenslog porten,
Och ryggen mig vände *le Baron de l'Or-*
ten. —

Lindebergets Gnom inkommer med *Ulfven.*

Gnomen.

Välkommen o Trasenberg! ur din strid.
Hvad har öfver-Våktarn ej sig fröjdat dervid!
Hans ynnest för dig nu flammor och brinner.
Till hedersposter nu vägen du finner. —
Din triumf du kan nu med första lira,
Och trygg med vårt Publicum spela din Vira.

Trasenberg.

Jo vackert du sladdrar, arma tok!
När denna strid jag begynte, jag var icke
klok.
Långt bättre det gått mig, om jag — min
Van! —

Ät Ridder Göran smort stöflorna än.
Det var det värtvet, visserlig,
För hvilket Naturen danade mig.
Men då jag af Satan lät mig förföra
Att vilja rumor på egen hand göra,
Så svider af slagen hvardera mitt öra.
Och jag ser mig bringad i den nöd
För hvars mans dörr tigga mitt vittra bröd,
Om jag ej vill vandra den vägen sist
Som St. Antonsson, den Krönik-copist.

Ulfven.

Vår hjelte i dag syns melancholsk.

Gnomen.

Trasenberg! Trasenberg! blir du catholsk? —
Den strid du nu kämpat, den var helt visst
Som i fordoma dar, ej en Skönhetstvist;
Men mer slö än vanligt i dag jag dig finner,
Då du ej inser, hvad på den du vinner. —
Och räknar du mera på äran ej då,
Att jag, som din vän, dig mände bistå,
Att Ulfven din härsmakts styrka föröker,
Att han, som regnerar dig flitigt besöker,
Att kring dig den norra forssen sig kröker,
Och att dig till stöd, till prydnad och sken
Jag lagt i din hand af Linden en gren?

Trasenberg.

Ach! käre du Gnom, hvad hjälper det mig,
När mörker dock höljer min framtids stig?
När Ridder Göran bortsnappat mitt Pu-
blicum

Och jag hålls för en fjanter, ja, nästan
för dum.
Hopsläpar jag än knotor från Westerås,
Till min magra ragout har jag dock in-
gen Sauce.

Och bjuder jag upp *les Filles du Palais*
Royal,
Så står jag, till uppsyna flepig till benen
smal.

Gnomen.

Väl sant, in politicis kan du ej längre florera.
Den röda mössan den anstår dig icke mera;
Men så kan du i Vitterheten dess värre
grassera.

Se blott på mig, hvad jag var, hvad jag är,
Och märk hvilket under med drömmar sker.
Ifrån den stund jag våldtog Blanca,
Så frodades rätt, min platthets ranka.
Och fast i min hjerna mig tynger en sten,
Som Gullet dock lyser mitt ryktes sken. —
Och du, som gaf tön, med din halmpipa
smal,

På vår Parnass, till en Uggleviks-bal,
Du skulle hos dig ej mera uppdaga
Hvad framfusighet verka kan hos den sva-
ga? —

Ej vi sett några Dueller på Jerusalem,

Om icke du lemnat exemplet för dem.
Hvar skulle vi funnit de Dräng-Romaner,
Om ej dertill du kläckt de första planer?
Och sjelfve min mästare — tro du det mig! —
Ej födt Fuselbrenner förutan dig.

Trasenberg.

Ach! sök mig ej locka in på hans spår,
Att pladdra öfver hvad jag ej förstår.

Gnomen.

Förstå, Förstå! — Behöfves det väl?
Det skulle hos dig just vara ett fel.
Du intet sinne har för det sköna;
Dess bättre skall du det stygga bekröna.
En högre flygt du följa ej kan;
Dess härligare lågheten står dig an.
För versens väljud du saknar öra;
Dess heldre skall skrälet du önska höra. —
Och ser du ej min Mästare, den arme tok,
Hur han tiden förhexat allt med en bok.
På vägen blott framgå, som han dig visar,
Och snart vår Jan Hagel med full hals

dig prisar. —

Af Stockholms-Posten en hjälm jag dig
klippt.

Den anstår din hjessa rätt härligt och sippt.
Akademiska Luntan, i pappersband,
Blir din Sköld. Och som lans jag ger i
din hand,

Ur blomiga skogen, en grangrensknubb,
Till pansar du får gamla Anna Majas stubb.
Och med Censorsbanden jag tämt en Kråka,
Fast vingbruten kan dock i sanden hon tråka,
På hennes rygg du sitter rätt godt.

(Han framtar den nya Anmärkaren i
skepnad af en Kråka.)

En skön Rosinant åt en ny Don Quixotte!
Hvad bragder du utför, hvad ära du njuter,
När kring dig vår hela här sig sluter,
När som Gås jag snattrar och Ulfven tjuter!

Trasenberg.

Väl, Broder! du talar, här har du min hand!
Hvar är min rustning, hvar är mitt band?

I bröstet nu sjuder och flammar mitt mod,
Poeter förskräckens, det kostar ert blod!

Ulfven håller Anmärkar-Kråkan, medan
Gnomen rustar Trasenberg och sedan
upphjelper honom på Kråkan, som först
bär honom kring rummet med en låg,
långsam och osäker flygt. Efter en stund
börjar hon dock att kretsa något fortare.
Då höjer sig ur jorden:

Skuggan af den gamle Anmärkaren

och sjunger med ihälig stämma:

Förblindade Verld
Hvart rasar din färd?

Trasenberg på kråkan.

Det åt Blåkulla bär!

I det samma tager Kråkan, med honom,
sin flygt in i kakelugnen upp åt skor-
stenen. *Anmärkarne*, i stort antal,
skratta då gällt utanför kammarfönstret.
Gnomen fattar i Ulfven och dansar om-
kring med honom, i vildt Journalistiskt
raseri. Rideauen faller.

Målaren Samuel Woodforde,
jemte kritiska anmärkningar öf-
ver Paolo Veronese, Rubens
och andra målare.

(Forts. från N:o 25.)

Vi erkänna visserligen Veroneses troll-
kraft; men vi anse för en pligt att sätta
oss i säkerhet deremot. Så underbar upp-
finningsgäfva och prakt i kompositionen
han än hade — utom *Rubens* har någon
annan svårligen öfverträffat honom deri —,
bortskymmas likväl ofta dessa mäktiga e-
genskaper af flera brister. Hans arbeten
likna en stor vokal- och instrumental-
musik, som är beräknad derpå att utveck-
la kompositörens hela konst-erfarenhet,
hvarföre Brayourens beundrare slösa sitt

bifall, men hjertat förblifver alldeles orördt. Man måste visserligen beundra hans stor-artade ideer, och man kan ej neka, att han intager en utmärkt plats bland stora mästare. Men alla hans erkända förtjenster hvila dock icke på *sanningens* säkra grundval. Jemförd med *Roms* rena former och ingifvelser, med *Florenz's* allvarliga storhet, eller med *Bolognas* sinnrika tväljus, är *Paolo Veronese's* stil en farlig retelse af en Lais emot en Vestals blyga älskvärdhet. Om de förföriska behag, hvaremot de atheniensiska filosofernas ålder och vishet ej kunde skydda dem sjelfva, lätt eröfrade Alcibiades's yra sinnen; så borde ingen ung konstnär utan behörig försigtighet närma sig till den *glans*, hvilken en Reynolds fördömde, utan att kunna motstå. Den mästerliga föreningen af så olikartade medel, af så stor högtidlighet och blandande *glans*, hans präktiga byggnader, hans outtömligen slösade grupper, hans omvexlande och pittoreska kontraster, det ädla i anordningen, den segrande färdigheten i hans hand, allt detta är mer än tillräckligt att berusa och hänföra en hvar, som ej är bildad alldeles efter antikens och naturens sinne. Men många af hans mest berömda tafior, hans folksfester, dessa dyrbara minnesvärdar af hans snille, ersätta ej med all ytans rikedom bristen af känsla. Den stolta tillförsigten till hans lysande inbillningskraft, hans sinne för det sirliga och för smakfull prakt öfvergick ofta till ett låfångt och tomt prål. Ingen har så väl förstätt att med glänsande medel dölja sitt ämnes tomhet; men denna alltid flytande och alltid fulla uppfinningskraft, så rik den än var på förnöjande sammanställningar för ögat, glömde stundom smaken. Han var full af eld, men alltför öfvererströmmande och hastig, för att deråt gifva behörig riktning. Hans eld utguter sig i pryddligt husgeråd och maskineri; men när han vill återgifva sin-

nesrörelser, äro de merendels utan uttryck och kraft, ja ofta alldeles kalla. Hans kvinnliga figurer sakna ej ungdomens friskhet och behag. Deras djärfva konturer äro ej utan skönhet. De hafva det lockande af en yttre glans, en fullhet af prydnad, af guld- och diamant-smycken, en fri och intagande mine, en gala-blick, som säger oss, att de framstå till exposition och äro förvissade om skådarens beundran. Men låfångt söker man en rörande natur-enfald, en förtjusande oskuld och en mild trollkraft af den kvinnliga känslan. Ömhet, eller smärta finner man föga; man saknar denna gudomliga, rörande skönhet, som i Vincis, Raphaels, Coreggios och Guidos Madonnor och Magdalenor höjer och öförgätligen hos oss kvarhåller all känsla. Förtrogen med människogestalten, men sorglös i valet af sina mönster, i sina manliga figurer mera kraftfull än djup, uppoffrade han, när det tjente till hans ändamål, dramatisk convenience och historisk sanning.

Äfvenså liknöjd var han i frågan om costumen, och i stället för ett sånt uttryck och ädla karakterer gaf han konstfullt mot hvarandra ställda årbörder och theaterminer. Hans gamla hufvuden äro allvarsamma och vördnadsbjudande, men hvarandra alltför lika. Lånat har han väl icke af någon annan mästare, åtminstone förråda hans ideer sällan något spår af efterhärming; men af sig sjelf lånade han alle för ofta, och ägde ej den inre kraft, som är hufvuddraget i all originalitet. Han åtnöjde sig med att följa sitt tidevarf, öfver hvilket han kunnat höja sig med en ädel ärelystnad; och som han målade för ett gladt och yppigt folk, som älskade prål, smickrade han dess smak, i stället att leda den. Derifrån härleda sig hans gycklare, derifrån de utlagda snarorna för mängdens bifall, derifrån vanhelgandet af den heliga historien genom ovärdiga och låga handlinger. (Forts. e. a. g.)

N:o 27 utgifves nästa Tisdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.